

2024 MEMÒRIA ANUAL

ODELLEUM | OBSERVATORI DE LES LLENGÜES
D'EUROPA I DE LA MEDITERRÀNIA

Edifici Sant Domènec II - Pl. Ferrater i Mora, 1
Campus Barri Vell - 17004 Girona
Tel. 972 41 81 07 odelleum@udg.edu

ÍNDEX

1)	MISSATGE DEL DIRECTOR	2
2)	MISSIÓ, VISIÓ I VALORS	2
3)	ORGANIGRAMA	4
4)	ACTIVITATS	4
5)	LLENGUA I CULTURA CATALANES A BATXILLERAT	7
6)	PRESENTACIÓ DE LLIBRES	8
7)	PUBLICACIONS	8
8)	CONVENIS I COL·LABORACIONS	10
9)	RECURSOS DIGITALS	10
10)	RESUM	11

1. MISSATGE DEL DIRECTOR

El 2024, l'ODELLEUM ha fet vint anys. L'exposició que s'ha instal·lat a la Biblioteca del Barri Vell entre els mesos de febrer i març de 2025 ha servit per commemorar-ho. Al llarg d'aquests vint anys, el nostre Observatori ens ha permès desenvolupar una bona colla d'iniciatives, que posades l'una darrere l'altra fan realment molt de goig. Com totes les estructures universitàries d'aquesta mena, hem passat temporades de més activitat i èpoques amb menys dinamisme; ara som, tanmateix, en un moment d'efervescència i tenim sobre la taula un munt de noves idees, algunes de les quals ja s'han dut a terme o s'hi han de dur en els propers mesos. L'elaboració i la publicació d'una memòria anual n'és una, d'aquestes idees, i pensem que pot contribuir a difondre la feina de l'ODELLEUM més enllà dels cercles i les persones més directament implicades. Aquesta memòria, a banda de fer-ne un inventari, posa en context les diverses activitats que ha dut a terme l'Observatori durant l'any 2024, i permet entendre com els objectius del nostre organisme es poden desenvolupar de maneres diverses i complementàries però responen al cap i a la fi a una finalitat clara, que és allò que dona sentit a la nostra feina. La publicació, per primera vegada, d'una memòria anual d'activitats és un pas important en el camí que hem emprès de retiment de comptes, de presa de partit i d'expressió de coherència; un camí que sens dubte rellançarà l'ODELLEUM, amb nova empenta, cap als següents vint anys de la seva existència.

Dr. Francesc Feliu i Torrent
Director de l'ODELLEUM

2. MISSIÓ, VISIÓ I VALORS

Què és l'ODELLEUM? Què fa? Com ho fa?

L'Observatori de les Llengües d'Europa i de la Mediterrània (ODELLEUM) és un organisme vinculat a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona. S'orienta a la promoció de les llengües europees minoritzades i a la divulgació i l'estudi d'aspectes lingüístics diversos, relacionats amb aquestes llengües i amb les d'immigració recent, amb una atenció prioritària a la història de la «construcció» de les llengües com a fenomen identitari fonamental.

Les principals línies de treball de l'organisme són:

- Promoció i difusió de les llengües minoritzades d'Europa, a partir de l'organització d'activitats de formació sobre aquestes llengües, així com de l'edició i la publicació de materials didàctics o de divulgació d'aquestes llengües.
- La lingüística del desenvolupament social (SDL). L'ODELLEUM és el node a Espanya d'una xarxa internacional que planteja l'exploració del potencial econòmic, democratitzador i de cohesió social que poden tenir en el món actual les llengües aparentment irrelevantes.
- L'estandardització de llengües minoritzades en entorns multilingües, observant la problemàtica d'aquestes llengües vinculada als processos de la globalització econòmica i cultural.
- Les llengües de l'entorn mediterrani davant el repte migratori. S'atén i s'estudia la gestió dels conflictes lingüístics (i emotivo-lingüístics), i es proposen actuacions concretes i pràctiques, que permetin acumular coneixement sobre les situacions reals, i obtenir un corpus de materials de referència per a la reflexió científica.

Una llengua minoritzada és aquella que, malgrat que pugui ser la llengua pròpia de la major part de la població autòctona, pateix una restricció dels seus àmbits i funcions d'ús en un territori determinat, de tal manera que no serveix o no és necessària per a la major part d'ocasions o àmbits en què cal usar la comunicació verbal.

Una llengua ha esdevingut minoritzada després d'un procés de bilingüització de la seva comunitat lingüística que l'ha conduït a la marginalització o subordinació lingüística. Entre les llengües considerades minoritzades en l'entorn més proper hi trobem actualment: català, gallec, occità, aranès, aragonès, asturià, sard, cors, francoprovençal o el basc, entre d'altres.

En el transcurs del darrer trimestre de l'any 2024, l'Observatori ha actualitzat el seu pla de comunicació, el qual té com a objectiu general augmentar la notorietat de l'entitat. El pla estableix tres objectius específics:

- Difondre la tasca de l'Observatori
- Generar comunitat dins el món acadèmic
- Transferir coneixement al públic general

El pla estableix una calendarització per les diferents actuacions contemplades, algunes de les quals s'han començat a desplegar en el transcurs del 2024, entre elles:

- Nou apartat web: Notícies externes (Actualitat)
- Col·laboració amb el nou butlletí setmanal de comunicació de la Facultat de Lletres.

Des de l'ODELLEUM s'ha adquirit el material tècnic necessari per a la creació de materials audiovisuals orientats a la divulgació de les activitats pròpies i dels camps d'interès de l'Observatori. Així mateix s'han dissenyat material comunicatius corporatius com targetes de visita i un roll-up de presentació de l'entitat.

3. ORGANIGRAMA

Enguany, l'ODELLEUM ha comptat amb la col·laboració de professors i investigadors de diferents nacionalitats. Per altra banda, l'Observatori disposa d'un Consell científic i un Equip de col·laboradors.

Pel que fa l'organigrama, el Dr. Josep Maria Nadal, és actualment el director honorífic de l'Observatori, i el Dr. Francesc Feliu n'ostenta el càrrec de director. La Dra. Irene Capdevila col·labora en el camp de la promoció de la recerca i el coneixement. De les tasques de secretaria i coordinació se n'ha ocupat la Laura Aregall des de gener fins a juny, i la Míriam Sellés i Llauger el darrer trimestre de l'any.

4. ACTIVITATS

Seminari: «Empordà i Rosselló, avui. Confluències i decalatges en la llengua i les relacions humanes». 1 i 2 de març de 2024.

L'1 i 2 de març va tenir lloc a Perpinyà el seminari «Empordà i Rosselló, avui. Confluències i decalatges en la llengua i les relacions humanes», que forma part d'un projecte transfronterer liderat per l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes (ILCC): *Els estudis catalans transfronterers: De Perpinyà a Girona i viceversa* (PRE175/23/000029). L'activitat va estar organitzada per la Universitat de Girona, l'Institut Franco-Català Transfronterer i el Centre de Recherches sur les Sociétés et Environnements en Méditerranées, ambdós organismes provinents de la

Universitat de Perpinyà Via Domitia. L'objectiu d'aquest seminari va ser elaborar un diagnòstic de les dinàmiques socials i lingüístiques actuals a banda i banda de la frontera.

Van participar els ponents Dra. Anna Pi (Universitat de Girona), Dra. Carla Ferrerós (Universitat de Girona), Dr. Alà Baylac-Ferrer (Universitat de Perpinyà – Institut d'Estudis Catalans), Dr. Rémy Farré (Universitat de Perpinyà), Dra. Míriam Almarcha-París (Universitat de Perpinyà), Dr. Jaume Feliu (Universitat de Girona), Dra. Annabel Gràcia (Universitat de Girona) i, finalment, Dr. Francesc Feliu (Universitat de Girona – Institut d'Estudis Catalans), que va moderar el debat de conclusions.

MICROPROJECTE TRANSFRONTERER
1r seminari - 1 i 2 de març 2024 - Perpinyà

Empordà i Rosselló, avui
Confluències i decalcatges en la llengua
i les relacions humanes

Empordà i Rosselló és el títol d'una composició de Josep-Sebastià Pons que fa referència a la vinculació secular entre els catalans de les dues planes enllaçades per l'Albera –Ja ho saps: l'amor no té frontera; /aut, vine amb mi/ L'objectiu del seminari és contribuir a l'elaboració d'un diagnòstic de les dinàmiques socials i lingüístiques actuals a banda i banda de la frontera.

Seminari: «El rossellonès literari». 30 i 31 de maig del 2024.

El 30 i 31 de maig, la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona va acollir el seminari «El rossellonès literari», organitzat per l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes (ILCC) de la Universitat de Girona, en col·laboració amb l'Institut Català Transfronterer

de la Universitat de Perpinyà Via Domitia (UPVD) i l'ODELLEUM, entre d'altres. El seminari va formar part del projecte transfronterer (*Els estudis catalans transfronterers: De Perpinyà a Girona i viceversa*, PRE175/23/000029) que busca reforçar els vincles entre els estudis catalans de les universitats de Perpinyà i Girona. Es va tractar l'estudi històric de la representació literària del parlar rossellonès i les decisions lingüístiques que prenen els escriptors rossellonesos que escriuen en català actualment.

Taula rodona: «La lingua degna». 4 de juny de 2024.

El dimarts 4 de juny a la Sede di Rappresentanza de Brussel·les es va dur a terme la taula rodona «La lingua degna», un esdeveniment que va tenir lloc en el marc de l'Inaugurazione della Mostra personale RAPSODIKÒS di Mara di Giammatteo. Aquesta activitat formà part de les celebracions de l'Anno delle Radici Italiane nel Mondo, una iniciativa promoguda pel Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale.

Organitzada per l'Associazione LEM - Italia, la taula rodona va ser una oportunitat per a la presentació del llibre *La lingua 'dega'. Pietracamela e il pretarolo nei testi di Ginevr Bartolomei. Profilo linguistico, norme di lettura, antologia poetica*, publicat per Mnamon Editore (2021), a cura de Giovanni Agresti (dir.), de Silvia Pallini i de Graziano Mirichigni.

Aquest volum va ser editat per l'ODELLEUM de la Universitat de Girona i forma part de la col·lecció «Territoris de la paraula», coordinada per Giovanni Agresti i Francesc Feliu. A més, va obtenir la segona classificació del premi «Tullio de Mauro», dins la convocatòria «Salva la tua lingua locale 2022».

Jornada d'estudi: «I Jornada de llengua i societat Carme Junyent». 13 de setembre de 2024.

El divendres 13 de setembre es va celebrar la I Jornada de llengua i societat Carme Junyent a la Sala de Graus de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona. Aquesta primera jornada es va centrar en la tipologia sintàctica i va ser organitzada pel Grup de Lingüistes per la Diversitat, el Gabinet d'Assessorament Lingüístic per a la Immigració (Grup LGD-UdG) i va comptar amb la col·laboració de l'Ajuntament de Girona, l'Institut d'Estudis Catalans, l'Observatori de les Llengües d'Europa i de la Mediterrània (ODELLEUM), Departament de Filologia i Comunicació UdG, Facultat de Lletres UdG i el Consell Social UdG.

OBSERVATORI DE LES LLENGÜES
D'EUROPA I DE LA MEDITERRÀNIA

Conferència: «Panorama de la situació sociolingüística actual de la llengua catalana».
21 de novembre de 2024.

El dijous 21 de novembre ens va visitar Miquel Àngel Pradilla Cardona, catedràtic de sociolingüística catalana al Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili, membre numerari de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, membre del Consell Social de la Llengua Catalana de la Generalitat de Catalunya, director de la Xarxa CRUSCAT de l'IEC i president de la Societat Catalana de Sociolingüística. El Dr. Pradilla oferí la conferència: «Panorama de la situació sociolingüística actual de la llengua catalana». L'acte va estar obert a tothom i va tenir lloc a les 11.30h a l'aula A2 de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona.

5. LLENGUA I CULTURA CATALANES A BATXILLERAT

Míriam Sellés i Llauger, secretària-coordinadora de l'ODELLEUM durant el darrer trimestre de l'any 2024, ha impartit a diferents instituts de les comarques de Girona, la conferència «Una llengua, moltes llengües: les varietats del català», dirigida als alumnes de Batxillerat. L'activitat s'emmarca dins l'onzena edició del projecte *Llengua i Literatura Catalanes a Batxillerat*, organitzat per l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes (ILCC) de la Universitat de Girona.

La ponència fa un recorregut que transcorre pel concepte de llengua, la diversitat i la vivacitat en les llengües, la variació lingüística, una reflexió entorn de la norma lingüística i la llengua estàndard, així com els conceptes d'adequació i els registres lingüístics en el català d'avui.

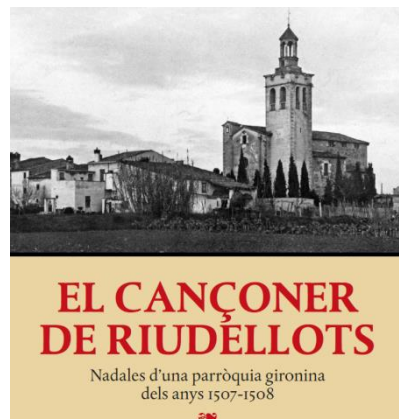
6. PRESENTACIÓ DE LLIBRES

Presentació del llibre *El cançoner de Riudellots. Nadales d'una parròquia gironina dels anys 1507-1508*. 20 de desembre de 2024.

El passat 20 de desembre va tenir lloc la presentació del llibre *El cançoner de Riudellots. Nadales d'una parròquia gironina dels anys 1507-1508*, a càrrec d'Elvis Mallorquí, coordinador del llibre. Va comptar amb la conferència «La llengua catalana al segle XVI», a càrrec de Francesc

Feliu, catedràtic de Filologia Catalana (Universitat de Girona), director de l'ODELLEUM i coautor del llibre. Tot seguit, es va fer una lectura dramatitzada de poemes a càrrec de membres del grup Teatrerus de Riudellots. I per acabar, cançons de Nadal a càrrec dels alumnes de l'Escola de Riudellots de la Selva. La jornada va ser coordinada per Elvis Mallorquí, organitzada pel Nucli Antic, amb el suport de l'Ajuntament de Riudellots, la Parròquia de Sant

Esteve de Riudellots, i la col·laboració de Germà Coenders, de la Universitat de Girona, Enric Canosa, de l'Escola de Riudellots, Jordi Font, de Can Ballera, i l'Escola de Riudellots de la Selva.

7. PUBLICACIONS

L'Observatori disposa de dues col·leccions de publicacions acadèmiques: «Linguae Mundi», coordinada per Joan Ferrer, i «Territoris de la paraula», coordinada per Giovanni Agresti i Francesc Feliu. Enguany, s'ha publicat el sisè i setè títols de la primera de les col·leccions esmentades.

Tot parlant de llengua i emocions per les Terres de Ponent

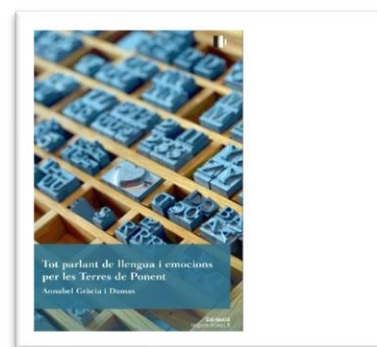
Autora: Annabel Gràcia Damas

Col·lecció: Linguae Mundi, 6

Editorial: Documenta Universitaria

ISBN: 9788499846057

Disponible al [Repositori digital de la UdG](#)

La present publicació conté el treball d'Annabel Gràcia, sense gaires precedents que l'hagin pogut orientar, respon a l'ambició d'incorporar aquests plantejaments en la recerca sobre el català, i constitueix una aplicació concreta d'un programa de recerca en un àmbit territorial ben delimitat. En aquest volum hi podreu trobar exposats els procediments ideats per a la tasca i els materials obtinguts en una investigació que haurà de ser replicada, adaptada i millorada, en altres espais i territoris de la llengua. L'interès d'aquest treball és teòric, metodològic i també, alhora, pràctic, en aportar testimonis precisos, directes i autèntics d'allò que senten, un conjunt representatiu de parlants de l'àrea nord-occidental, a propòsit de la «seva» llengua.

Perpinyà i Girona, avui: la llengua, la literatura

Editors: Francesc Feliu, Alà Baylac-Ferrer, Míriam Sellés

Col·lecció: Linguae Mundi, 7

Editorial: Documenta Universitaria

ISBN: 9788499846798

Aquest volum aplega els diferents treballs resultants del projecte *Els estudis catalans transfronterers: De Perpinyà a Girona i viceversa* (PRE175/23/000029) i deriven de dos seminaris que es varen dur a terme, un a Perpinyà i l'altre a Girona, durant el primer semestre de l'any 2024. El primer d'aquests seminaris, que duia per títol *Empordà i Rosselló, avui. Confluències i decalcatges en la llengua i les relacions humanes* (Perpinyà, 1 i 2 de març de 2024), volia centrar-se en l'anàlisi de les relacions transfrontereres existents entre aquests dos territoris tan propers i tan connectats històricament, sobretot en l'àmbit cultural. S'hi va fer un diagnòstic de la situació actual, s'hi van presentar diverses iniciatives de caire cultural o lingüístic, i també algunes recerques universitàries que sorgeixen dels centres d'investigació en temes catalans que hi ha a Perpinyà i a Girona. El segon seminari, titulat *El rossellonès literari* (Girona, 30 i 31 de maig de 2024), va centrar-se en la varietat lingüística rossellonesa i en la seva pràctica literària en la història recent i en l'actualitat. Diversos investigadors de la Universitat de Perpinyà i de la Universitat de Girona hi van exposar sengles treballs recents sobre la qüestió i van debatre també amb Joan-Lluís Lluís, escriptor rossellonès en actiu.

8. CONVENIS I COL·LABORACIONS

L'ODELLEUM és membre del Consell Europeu de les Llengües (CELELC), i col·labora a partir de l'organització de publicacions, congressos, cursos i estudis, amb nombroses institucions. Algunes de les entitats amb les que l'Observatori ha col·laborat durant l'any 2024 són:

- L'Institut de Llengua i Cultura Catalanes (ILCC)
- L'Associació Universitària de Cultura Occitana (AUCOC)
- L'Institut Franco-Català Transfronterer (IFCT)
- El Centre de Recherches sur les Sociétés et Environnements en Méditerranées
- El Grup de Lingüistes per la Diversitat (GLiDi)
- El Gabinet d'Assessorament Lingüístic per a la Immigració (Grup LGD-UdG)

9. RECURSOS DIGITALS

En el transcurs de l'any 2024, la pàgina web de l'Observatori ha rebut 704 visites, i el nombre d'usuaris actius (els que han realitzat més d'una visita) és de 98. Les seccions més visitades són la inicial (270 visites) i la d'activitats (118 visites), seguides per les de presentació (46 visites) i equip (44 visites). La web ha experimentat un repunt de visites durant el mes de juny i desembre.

Com a conseqüència de les actuacions establertes pel nou Pla de Comunicació, s'ha iniciat una nova línia de notícies d'origen extern, identificades sota la categoria d'«[Actualitat](#)». Per altra banda, en el darrer trimestre de l'any s'han realitzat els treballs preparatius per obrir comptes a xarxes socials, en concret a Instagram ([@udgodelleum](#)) i Bluesky ([@udgodelleum.bsky.social](#)).

RESUM

Memòria anual 2024

1

LÍNIES DE TREBALL

- Promoció i difusió de les llengües minoritzades d'Europa
- La lingüística del desenvolupament social
- L'estandardització de llengües minoritzades en entorns multilingües
- Les llengües de l'entorn mediterrani davant el repte migratori

2

ORGANIGRAMA BÀSIC

- Dr. Josep M. Nadal - Director honorífic
- Dr. Francesc Feliu - Director
- Dra. Irene Capdevila - Promotora de recerca i transferència
- Sra. Laura Aregall i Sra. Míriam Sellés i Llauger - Secretaria i Coordinació

3

ACTIVITATS

- Seminari: «Empordà i Rosselló, avui. Confluències i decalatges en la llengua i les relacions humanes»
- Seminari: «El rossellonès literari»
- Taula rodona: «La lingua degna»
- I Jornada de llengua i societat Carme Junyent
- Conferència: «Panorama de la situació sociolingüística actual de la llengua catalana»

4

LLENGUA I CULTURA CATALANES A BATXILLERAT

- «Una llengua, moltes llengües: les varietats del català»
- Onzena edició del projecte Llengua i Literatura Catalanes a Batxillerat, organitzat per l'ILCC
- 6 sessions en el darrer trimestre del 2024

5

PRESENTACIÓ DE LLIBRES

Presentació del llibre *El cançonier de Riudellots*. Nades d'una parròquia gironina dels anys 1507-1508

6

PUBLICACIONS

- **Tot parlant de llengua i emocions per les Terres de Ponent.** Autora: Annabel Gràcia Damas (*Linguae Mundi*, 6).
- **Perpinyà i Girona, avui: la llengua, la literatura.** Editors: Francesc Feliu, Alà Baylac-Ferrer, Míriam Sellés (*Linguae Mundi*, 7).

7

CONVENIS I COL·LABORACIONS

- Institut de Llengua i Cultura Catalanes (ILCC)
- Associació Universitària de Cultura Occitana (AUCOC)
- Institut Franco-Català Transfronterer
- Centre de Recherches sur les Sociétés et Environnements en Méditerranées
- Grup de Lingüistes per la Diversitat (GLiDi)
- Gabinet d'Assessorament Lingüístic per a la Immigració

8

RECURSOS DIGITALS

- 704 visites a la pàgina web
- 98 usuaris actius
- Seccions més visitades: inicial (270 visites) i activitats (118 visites)
- Mesos de més activitat: juny i desembre
- Inici de notícies externes: «Actualitat»
- Treballs preparatius per obrir comptes a xarxes socials: Instagram i Bluesky